

MALENGO YA MAENDELEO ENDELEVU

Muhtasari wa Kozi

Darasa la 4

Chanzo: Reimers, F. (2017). Kuwawezesha wanafunzi kuboresha ulimwengu katika masomo sitini. 1 ed. Createspace Independent Publishing Platform

Hati Miliki: © 2017 Fernando M. Reimers. Kazi hii ina leseni chini ya Creative Commons Attribution 4.0 International License. Kuangalia nakala ya leseni hii, tembelea <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/> Haki zote zimehifadhiwa.

Taarifa: Maudhui yote yaliyomo humu yameandaliwa na kuchapishwa kwa kujitegemea na Programu ya Shule za Kimataifa (Global Schools Program).

Muhtasari

Lengo la Kujifunza

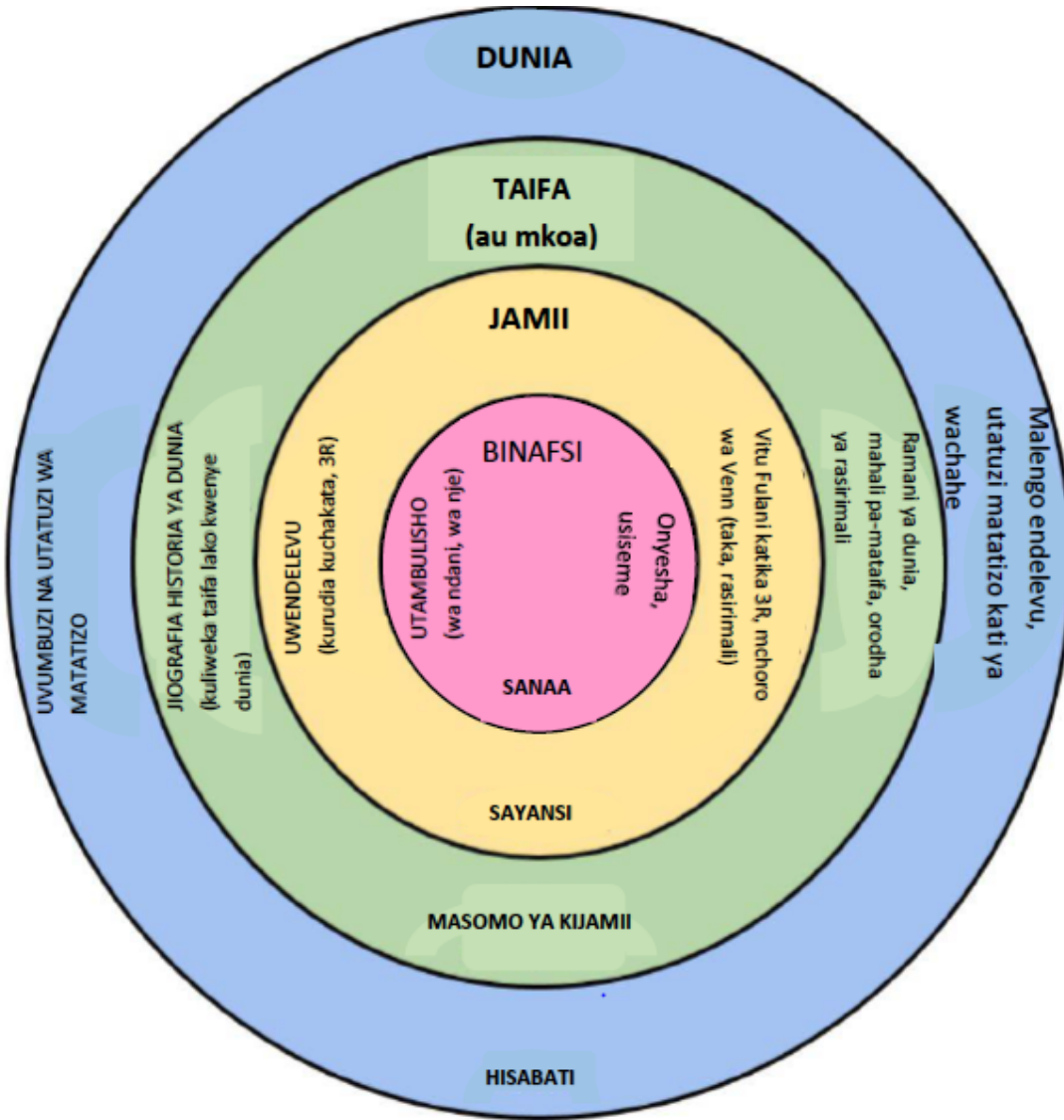
Sehemu hii inasaidia wanafunzi kukuza hali ya msimamo wao katika uhusiano na ulimwengu kwa upana, na kuelewa jinsi mambo ulimwenguni yanahusiana na kila mmoja kwa kuzingatia maadili ya mtu binafsi. Sehemu hii imetayarishwa kuwa mpangilio wa masomo matano, ingawa kila somo linaweza kufunzwa kivyake. Kila somo pia limebuniwa ili kutambulisha dhana zilizoshirikishwa katika somo linalofuata.

Nguzo za Somo

Somo la 1	Kuendeleza utambulisho binafsi
Somo la 2	Kujifunza kuhusu mazingira
Somo la 3	Mataifa na rasilimali
Somo la 4	Malengo ya Maendeleo Endelevu na hatua zinazoweza kutekelezwa
Somo la 5	Kuunganisha vyote kwa Pamoja

Malengo ya Kujifunza

- Wanafunzi watafikiria na kueleza utambulisho wao binafsi, na vile vile nafasi zao ulimwenguni.
- Wanafunzi watabaini njia ambazo wanaweza kuchangia katika afya ya mazingira na kupunguza uzalishaji wa taka taka.
- Wanafunzi watashirikiana kwenye mradi wa mwisho na watafanya mazoezi mbele ya wenzao.

Darasa la 4 Somo la 1

"Kukuza Utambulisho wa Kujitambua"

Muda: Dakika 45

Mada: Sanaa ya maonesho na lugha

Viwango: Amani, Haki, na Taasisi Imara (SDG 16)

Imebuniwa na: Quinn Lockwood

Muhtasari na Mantiki:

- Wanafunzi wataanza safu ya masomo matano ambayo yatawasaidia kukuza umahiri wao wa kimataifa, kuchunguza maoni ya dhana ya utambulisho na kuanza na swali "Mimi ni nani?"
- Kujifunza kutajumuisha majadiliano ya vitambulisho vya mtu binafsi na vya wanafunzi wenzao (kitambulisho cha ndani, kama vile masilahi na maadili, na kitambulisho cha nje, kama vile muonekano na mavazi).
- Hii inapaswa kujumuisha majadiliano kadhaa ambayo yatawafanya wanafunzi kufikiria jinsi maadili yanavyo changia vitambulisho vyao.
- Wanafunzi watajadili ni vitu gani muhimu kwao, kwa nini mambo hayo yanafaa, na kuanza kufikiria ni vitu gani familia zao na wengine ambao wanaingiliana nao wanathamini, na kufikiria ni vitu gani watu ulimwenguni kote wanathamini.

Lengo la Ufundishaji:

- Wanafunzi wataanza kuchunguza dhana ya utambulisho. Wataangalia hasa njia ambazo vitambulisho vinaundwa na sababu tofauti, wakiangalia zaidi maadili kama kigezo kikuu kinacho changia utambulisho wa mtu/watu.
- Wanafunzi wataombwa kuzungumza kuhusu wao binafsi, masilahi yao, na nini ni muhimu kwao. Pia wataangalia kuna uhusiano upi kati ya maadili yao na yale ya wanafunzi wenzao na baadaye wataorodhesha maadili wanayo shirikiana na yale ambayo hawana ushirikiano
- Wanafunzi wanapaswa kuwa na uwezo wa kujadili kinachoweza kutokea wakati watu hawana maadili sawa na kubuni mikakati wanayoweza kutumia ili kushirikiana na wanao thamini vitu tofauti
- Wanafunzi wanapaswa kuongozwa mwanzoni ili wapate uelewa wa ni kwa nini watu tofauti wanathamini vitu tofauti.

Lengo La Uelewa

- Vitu vingi huchangia/huunda utambulisho wetu
- Maadili yetu/vitu tunavyo vidhamini huchangia sehemu kubwa kwenye utambulisho wa “sisi ni nani.”
- Watu tofauti wanaweza kuthamini vitu tofauti.

Maswali Muhimu:

- Je, tuna maanisha nini tunapo ongea kuhusu “utambulisho?”
- Ni majibu gani tofauti tofauti ambayo yana weza kutolewa kujibu swali “Mimi ni nani?”
- Mifano ya vitu vinavyounda utambulisho wetu ni ipi?
- Ni vitu gani ambavyo ni vya muhimu kwetu?
- Kwa nini tunahisi vitu hivi ni vya muhimu?
- Je, ni vitu gani wanafunzi wenzetu, marafiki na majirani wanahisi ni muhimu?
- Je, tunadhani vitu hivyo ni muhimu pia?
- Tunawezaje kushirikiana na watu wanaofikiri kwamba vitu mbalimbali ni muhimu?

Lengo ya Mwanafunzi Kujifunza (Wanafunzi wataweza...)

- Kujisikia huru kuzungumza kuhusu wao binafsi na vitu ambavyo vinawafanya kuwa “wao”
- Kuzungumzia vipengele tofauti vya utambulisho wao, pamoja na vitu ambavyo vinawahusu sana
- Kutambua mfanano na utofauti kati ya maadili yao na ya wanafunzi wenzao
- Kujiwakilisha wao binafsi katika picha na maneno
- Kuzungumza kwa zamu na kujibu wanafunzi wenzao
- Kuelewa kuwa tofauti zinapaswa kusherehekewa.

Tathmini: Vitabu vya hadithi vya wanafunzi

Mpangilio wa Mazoezi:

Utangulizi (Dakika 5)

- Wafahamishe wanafunzi kwamba watafanya zoezi la kuonyesha njia ambazo watu ni sawa na tofauti.
- Mwalimu anaweza kuanza kwa kuashiria mduara kwenye sakafu katikati ya chumba. Itahitaji kuwa kubwa ili kutosha wanafunzi wote mara moja. Hii itahitaji maandalizi ya fanicha katika chumba (dawati za kusonga, nk)
- Waalike wanafunzi waje kwenye mduara ikiwa wanaweza kujibu “ ndio ” kwa maswali fulani: “ Ingia kwenye mduara ikiwa umevaa miwani / kuwa na nywele za kahawia / kuwa na dada/umewahi kuwa kwenye nchi nyingine / unaweza ongea lugha tofauti / unapenda kula mboga za majani ” nk.
- Maliza kwa kusema “Njoo kwenye mduara ikiwa uko katika [jina la mwalimu] darasa la [shule]” Watoto wote watamaliza pamoja kwenye mduara.

Muhtasari na Mantiki:

- Wanafunzi wataanza mfululizo wa masomo matano ambayo yatawasaidia kukuza umahiri wa kimataifa, kuchunguza mawazo ya utambulisho na kuanza na swali "Mimi ni nani?"
- Mafunzo yatajumuisha mjadala wa utambulisho wa mtu binafsi na vilevile wale wa wanafunzi wenzao (utambulisho wa ndani, kama vile mambo yanayokuvutia na maadili, pamoja na utambulisho wa nje, kama vile mwonekano na mavazi).
- Hii ni lazima ijumuishe baadhi ya majadiliano ambayo yanawasukuma wanafunzi kufikiria jinsi maadili yanavyounda utambulisho wao.
- Wanafunzi watajadili mambo ambayo ni muhimu kwao, kwa nini mambo hayo ni muhimu, na kuanza kufikiria kuhusu yale ambayo familia zao na watu wengine wanaoshirikiana nao wanaweza kuthamini, na kuwazia yale ambayo watu ulimwenguni pote wanaweza kuthamini.

Jibu swali "Mimi ni nani?" (dakika 10):

- Wanafunzi watajadiliana majibu kwa swali, "Mimi ni nani?" kulingana na baadhi ya mifano iliyotolewa ambayo inakamilisha swali "Mimi ni mtu ambaye..."
- Kwa sehemu hii ya zoezi, wanafunzi wanaweza kutoa majibu ya juu zaidi kulingana na mambo yanayowavutia, mambo wanayopenda na uwezo kama vile "Mimi ni mtu ambaye napenda barafu ya kula" au "Mimi ni mtu ninayeweza kukimbia haraka sana." Hii inaweza kufanywa kama darasa kwenye ubao au binafsi kwenye laha za kazi.
- Mwalimu anaweza kuwaongoza wanafunzi kutambua mfanano na tofauti katika majibu yao (kwa mfano, je, wanafunzi kadhaa walisema "Mimi ni mtu ambaye napenda..." au "Mimi ni mtu ninayeweza..."?)
- Mwalimu anaweza pia kuchukua muda huu kuanza kuwahamasisha wanafunzi kufikiria kuhusu njia ambazo mtu anayeishi sehemu tofauti za dunia anaweza kujibu maswali haya.

Tambulisha wazo la thamani (dakika 5):

- Mwalimu atawauliza wanafunzi kufikiria kwa kina zaidi kuhusu utambulisho wao kulingana na mambo ambayo ni muhimu kwao na ni mambo gani wanafikiri ni muhimu.
- Kama darasa, wanaweza kuongeza vitu hivi kwenye orodha zao zilizopo na kupitia mchakato sawa wa kuona ni vitu gani wanafanana.
- Wanafunzi wanaweza kuhitaji baadhi ya mifano ya hili kabla ya wao wenyewe kufanya hivyo, kama vile "Mimi ni mtu ambaye nadhani familia yangu ni muhimu" au "Mimi ni mtu ambaye nadhani ni muhimu kuwa na fadhili kwa wengine."

Tambulisha mradi (dakika 2-3):

- Mwalimu awaeleze wanafunzi kwamba watakwenda kutengeneza vitabu vyao binafsi vya hadithi.

Global Schools Program

- Mwalimu anaonyesha kitabu chake ambacho kinajibu vidokezo maalum kwenye kila ukurasa kwa kuandika, kuchora au zote mbili.
- Mwalimu huwapa wanafunzi vitabu visivyo na kitu pamoja na vifaa mbalimbali vya sanaa.

Wanafunzi wanaanza mradi wao (dakika 25):

- Wanafunzi hutumia muda uliosalia wa darasa kufanyia kazi vitabu vyao vya hadithi.
- Kwa hakika, wanafunzi watamaliza wakiwa na muda wa kutosha wa kuonyeshana hadithi zao binafsi na kutambua baadhi ya mambo katika hadithi yanayofanana.

Darasa la 4 Somo la 2 "Kujifunza Kuhusu Mazingira"

Muda: Dakika 45

Mada: Sayansi

Viwango: Maji Safi na Usafi wa Mazingira (SDG 6); Nishati Safi na Nafuu (SDG 7); Kupungua Tofauti (SDG 10); Miji na Jamii Endelevu (SDG 11); Matumizi na Uzalishaji bora (SDG 12); Hatua ya Mazingira (SDG 13); Uhai Majini (SDG 14); Uhai juu ya Ardhi (SDG 15)

Imebuniwa na: Sharon Jiae Lee

Muhtasari na Mantiki:

- Katika Somo la 1, wanafunzi wamejifunza maadili ni nini na wametambua na kushiriki kuhusu maadili yao binafsi. Katika somo hili, wanafunzi watakuza uwelewa wao juu ya maana ya maadili kwa kuunganisha maadili yao binafsi na maadili ya jamii, hasa kuhusiana na suala la kukuza mazingira endelevu.
- Wanafunzi watajifunza kuhusu dhana hizi tatu (Punguza, Tumia Tena, Chakata tena) na wapate njia za kubadilisha upotevu kua rasilimali katika jamii.
- Mwalimu ataleta aina moja ya taka (k.m. karatasi, makopo, chupa, mifuko ya plastiki, n.k.) ambayo ni maarufu zaidi katika muktadha wa jamii. Taka iliyochaguliwa kwa mpango huu wa somo ni chupa, lakini hii inaweza kubadilishwa.

Malengo ya Mafunzo: Wanafunzi wataweza...

- Kutafakari na kujifunza kuhusu jinsi ya kuunda jamii endelevu
- Kutimiza lengo kuu kwa:
 - HISI: Kuonyesha ufahamu kwamba taka zinaweza kugeuzwa kuwa rasilimali.
 - FIKIRIA: Kuonyesha ujuzi katika R Tatu (Reduce, Reuse, Recycle); (Punguza, Tumia Tena, Chakata tena).
 - CHUKUA HATUA: Kuweka ufahamu na maarifa katika vitendo kwa kuunda njia bunifu ya kugeuza upotevu katika jamii kuwa rasilimali.

Kuelewa Malengo:

- Taka ni hatari kwa mazingira ya jamii zetu na ulimwengu.
- Taka si lazima zibaki kuwa taka na badala yake zinaweza kugeuzwa kuwa rasilimali muhimu kwa kutumia mawazo bunifu.
- Fikra bunifu inahitaji kuambatanishwa na vitendo ili kusababisha mabadiliko chanya katika jamii zetu na ulimwengu.

Maswali Muhimu:

- Dhana hizi tatu ni nini? (Punguza, Tumia Tena, Chakata tena)
- Je, ni uchafu gani tunaona karibu nasi katika jamii yetu?
- Je, tunawezaje kugeuza taka katika jamii yetu kuwa rasilimali muhimu?

Tathmini: Mwalimu anaweza kutathmini ufaulu wa wanafunzi kwa kutumia gridi hii

Lengo	Maagizo	Ujuzi wa Kuonekana / Tabia	Tathmini
Bainisha na ueleze dhana hizo tatu ni nini.	Waweke wanafunzi katika vikundi vidogo. Mwalimu anazunguka kuhakikisha vikundi vyote vinaelewa dhana ya R tatu.	Wanafunzi watajadili katika vikundi vidogo.	Je, wanafunzi wanaweza kufafanua R tatu ni nini?
Kuwasilisha darasani juu ya taka katika jamii yao	Kufanya kazi kwa vikundi au kibinafsi na kuwasilisha mbele ya darasa	Kulingana na ukubwa wa darasa, wanafunzi wanaweza: 1. Gawanya katika vikundi na utoe orodha ya uchunguzi wa taka katika jamii yao. Kuwa na mwakilishi mmoja kwa kila kikundi mbele ya darasa. 2. Kila mwanafunzi awasilishe taka moja katika jamii yao.	Je, mwanafunzi anashiriki katika majadiliano? 1. Je, mwanafunzi anafanya kazi kwa ushirikiano kutengeneza orodha ya taka? 2. Je, mwanafunzi anawasilisha kwa njia inayoeleweka wazi?
Kutayarisha njia ya ubunifu ya kugeuza taka ambayo mwalimu ameleta kuwa kitu kinachoweza kutumika tena	Katika vikundi au mtu binafsi	Katika vikundi au mtu binafsi, wanafunzi watageuza kipengee ambacho mwalimu ameleta kuwa kitu kinachoweza kutumika tena.	Je, mwanafunzi ana bidhaa iliyokamilishwa ambayo imebadilishwa kutoka kwa taka hadi kitu kinachoweza kutumika tena?

Muhtasari na Mantiki:

Kifunguzi (dakika 6)

- **Kupitia Somo la 1:** Uliza wanafunzi wanachokumbuka kutoka kwa Somo la 1. Wanafunzi wanapaswa kuwa na uwezo wa kuzungumza kuhusu maadili yao binafsi.
- **Maswali:** Ni nani anayeweza kukumbuka maadili ni nini? Kuna mtu yeyote anaweza kushiriki maadili yao? Je, bado tunaweza kuwa marafiki ikiwa maadili yetu ni tofauti?
 - Wajulishe wanafunzi kwamba katika somo hili, watakuwa wakijifunza kuhusu maadili ya jamii yao.
- **Maswali:** Je, kuna mtu yeyote anaweza kuniambia anachofikiri ni muhimu kwa familia yako? Ni nini thamani moja muhimu katika jamii yetu?
 - Baada ya kusikia baadhi ya majibu, fupisha mada kwa maadili ya jamii kuhusu mazingira endelevu.
- **Maswali:** Unafikiri jamii yetu ina maoni gani kuhusu mazingira? Kuhusu asili? Je, tunaheshimu asili? Kwa nini au kwa nini hapana?

Dhana tatu (dakika 14):

- Tambulisha dhana na athari za taka (chochote tunachotupa):
 - Onyesha athari za taka kwenye mazingira kupitia picha: kutupa taka ovyo ovyo husababisha uchafuzi wa mazingira, uchafuzi wa maji, uchafuzi wa udongo.
 - Sisitiza ukweli kwamba kutupa taka ovyo ni hatari sana kwa jamii
 - Wagawe wanafunzi katika vikundi na wafanye wjadili kuhusu taka wanazoziona katika jamii yao au waambie wanafunzi wjadiliane kibinafsi (kulingana na ukubwa wa darasa)
 - Acha baadhi ya wawakilishi wawasilishe orodha ya taka ambazo walikuja nazo
 - **Maswali:** Taka ni nini? Je, unadhani madhara ya taka ni yapi? Tunapaswa kufanya nini? Kuna kitu ambacho kila mmoja wetu anaweza kufanya.
- Tambulisha dhana tatu za mazingira safi
 - Wagawe wanafunzi katika vikundi. Kwa kila mojawapo ya dhana tatu za mazingira, fafanua dhana na uwaambie wanafunzi wjadiliane njia za kutumia dhana.
 - **Punguza:** Kupunguza ndiyo njia bora ya kusaidia mazingira. Acha wanafunzi wjadiliane kuhusu njia za kupunguza mambo ya kila siku katika vikundi vyao vidogo (k.m. badala ya kununua kitu, unaweza kukopa).

- **Tumia tena:** Badala ya kutupa vitu, tunaweza kujaribu kutafuta njia za kuvitumia tena. Njia za mawazo (k.m. badala ya kutumia vikombe vya karatasi/plastiki, beba chupa yako ya maji).
- **Kuchakata tena:** Vitu vingi ambavyo haviwezi kutumika tena vinaweza kusindika tena. Fikiria njia unazoweza kufanya hivi (k.m. gawanya nyenzo tofauti na utupe kando).
- **Nyenzo za wanafunzi: Maswali:** Tufanye nini kuhusu Taka katika jamii yetu? Dhana za mazingira safi ni nini? Nini maana ya kupunguza? Inamaanisha nini kutumia tena? Inamaanisha nini kuchakata tena?

Shughuli (dakika 15):

- Katika vikundi vyao (au mtu binafsi), sambaza chupa kwa kila mwanafunzi na uwaambie wageuze chupa kuwa kitu cha ubunifu ambacho wanaweza kutumia tena.
- Wape wanafunzi makasi, mkanda, gundi, karatasi ya rangi, n.k.
- Waruhusu wanafunzi washirikiane wao kwa wao kwa kutoa mawazo kutoka kwa kila mmoja wao, kusikiliza kwa heshima mawazo tofauti, na kupata suluhu bunifu kwa tatizo.
- Baada ya dakika 10 za shughuli, tumia dakika 5 kila kikundi (au mtu binafsi) awasilishe walichofanya kwa chupa zao.
- **Maswali:** Tunawezaje kugeuza taka kuwa kitu muhimu?

Kufunga (Dakika 5):

- Sisitiza tena athari za taka kwenye mazingira. Waulize wanafunzi dhana hizo tatu za mazingira husaidia mazingira vipi. Malizia darasa kwa kuwakumbusha kwamba kuna jambo ambalo kila mmoja wetu anaweza kufanya ili kusaidia mazingira.
- **Maswali:** Tumejifunza nini kuhusu taka leo? Je, hizo dhana tatu zinasaidiaje mazingira? Je, tungeweza kufanya nini ili kusaidia mazingira?

Global Schools Program

Nyenzo za wanafunzi:

- <https://www.youtube.com/@ubongokids/videos>
- <https://www.youtube.com/watch?v=2MxKrGXAYH8>
- <https://www.youtube.com/watch?v=ariXVRHai28>
- <https://www.youtube.com/watch?v=JQxREf9rcMA>
- <https://www.youtube.com/watch?v=oefzk8T4Qxw>

Nyenzo za walimu:

- <https://www.mass.gov/info-details/recycling-composting-for-kids-teachers-schools#2>
- <https://www.youtube.com/watch?v=edXimuzlVhk>

Darasa la 4 Somo la 3 "Mataifa na Rasilimali"

Muda: Dakika 45

Masomo: Masomo ya Jamii

Viwango: Maji Safi na Usafi wa Mazingira (SDG 6); Nishati Safi na Nafuu (SDG 7); Kupungua Tofauti (SDG 10); Miji na Jamii Endelevu (SDG 11); Matumizi na Uzalishaji bora (SDG 12); Hatua ya Mazingira (SDG 13); Uhai Majini (SDG 14); Uhai juu ya Ardhi (SDG 15)

Imebuniwa na: Holing Yip

Muhtasari na Mantiki:

- Mara baada ya wanafunzi kupata ufahamu wa vitu halisi vinavyowazunguka kama upotevu na rasilimali kutoka kwa somo lililopita, watajifunza katika somo hili kuhusu jinsi ubadilishanaji wa rasilimali (na wakati mwingine upotevu) unaweza kuunganisha mataifa na maeneo mbalimbali.
- Kupitia kuchunguza mahali rasilimali zao za kila siku zinatoka, wanafunzi watapata uelewa kuwa mataifa na maeneo yanahusiana na yanategemeana.
- Katika kujiandaa kwa somo linalofuata kuhusu ulimwengu, wanafunzi watapata hisia ya jinsi uhusiano huu unavyoathiri mienendo ya kimataifa ya mwingiliano.

Lengo la ufundishaji:

- Wanafunzi watatafakari kwa nini vitu fulani vinaweza kuzalishwa mahali vilipotoka, na, ikiwezekana, kwa nini rasilimali hizi zimeagizwa kutoka nje.
- Wanafunzi watarekodi mawazo yao kwa kutumia ramani za mawazo na kuunda hoja kwa kutumia ramani ya mawazo kama mwongozo.
- Wanafunzi wataeleza faida na hasara za kutegemeana kikanda na kimataifa.

Lengo la Kuelewa:

- Baadhi ya rasilimali zetu za kila siku huzalishwa ndani ya taifa au eneo letu, na baadhi huzalishwa katika maeneo mengine.
- Mikoa imeunganishwa kupitia ubadilishanaji wa rasilimali.

Maswali Muhimu:

- Kitu hiki kimetengenezwa wapi?
- Mahali pake pa asili ni mbali kiasi gani kutoka kwetu?
- Je, ni hali gani na nyenzo/rasilimali gani tunahitaji ili kuzalisha kifaa hiki?
- Je, tunaweza kuzalisha bidhaa hii ndani ya nchi?
- Je, tunaweza kuzalisha hii mahali pengine?

- Je, unachaguaje mahali pa kuzalisha hii?
- Ni nini hufanyika ikiwa unaihitaji lakini huwezi kuizalisha katika eneo lako?
- Je, ni faida na hasara gani za kuzalisha bidhaa hii ndani ya nchi dhidi ya kuiagiza kutoka nje?
- Je, unafikiri moja ni bora kuliko mwingine? Kwa nini au kwa nini?

Lengo la ufundishaji: (Wanafunzi wataweza):

- Kufahamu kuhusu rasilimali moja ya kawaida inayoagizwa kutoka nje na rasilimali moja inayozalishwa nchini
- Kujifunza masharti mahususi ya uzalishaji wa angalau rasilimali moja
- Kutaja angalau taifa au eneo moja ambalo taifa/eneo lao linafanya biashara nalo

Tathmini:

- Ramani za akili
- Ushiriki wa majadiliano katika kuchangia mawazo na mjadala

Mpangilio wa Mazoezi:

Utangulizi (Dakika 5):

- Mwalimu atawasilisha picha za orodha ya vitu au nyenzo na kuwauliza wanafunzi kubashiri ni wapi zimetolewa.
- Vinginevyo, ikiwa muda unaruhusu, hii inaweza kuwa shughuli ya kikundi kidogo ambapo mwanafunzi mmoja anajaribu kujua ni wapi kitu kinatolewa kwa kusoma lebo ya bidhaa huku wanafunzi wengine kwenye kikundi wakijaribu kukisia mahali kitu kinatolewa.

Mwanzo (Dakika 10):

- Mwalimu atachagua nyenzo moja iliyoagizwa kutoka nje, na kuonyesha matumizi ya ramani ya mawazo kwa kuwaongoza wanafunzi katika kipindi cha kujadiliana cha darasa zima ili kuchunguza faida na hasara za kuagiza rasilimali dhidi ya kuizalisha ndani ya nchi.
- Mwalimu atawahimiza wanafunzi kuzingatia vipengele vilivyopo katika taifa/eneo lao, na vipengele katika eneo la uzalishaji wa kifaa.

Ramani za Akili za Wanafunzi (dakika 10):

- Mwalimu huchagua nyenzo nyingine, na wanafunzi hugawanywa katika vikundi vidogo ili kutoa ramani ya mawazo sawa kwenye karatasi ya bango.

Wasilisho (dakika 15):

- Ramani za mawazo zinazotolewa na vikundi vidogo huonyeshwa mbele ya darasa.

- Vikundi vya wanafunzi vimegawanywa katika pande mbili kwa ajili ya mjadala: upande mmoja utahoji kuwa rasilimali ni bora zaidi kutoka nje, wakati upande mwingine utabisha kuwa rasilimali hiyo inazalishwa vyema ndani.
- Wanafunzi wanaweza kuchora hoja zao kutoka kwa ramani za mawazo za bango zilizoundwa na vikundi vingine.

Hitimisho (Dakika 5):

- Ili kuhitimisha mjadala, mwalimu ataanzisha wazo kwamba mataifa na maeneo yanahusiana kila mara. Wanafunzi watajadili kama darasa baadhi ya faida na hasara za kutegemeana kati ya mikoa.

Nyenzo za wanafunzi:Ramani ya dunia au ramani ya eneo kwa wanafunzi kuelewa nchi ya asili iko wapi

Nyenzo za wanafunzi:Walimu wanaweza kuchagua nyenzo moja inayozalishwa nchini na moja kutoka nje kutoka kwenye orodha ifuatayo ya mapendekezo:

- Maji
- Tunda
- Mboga
- Mafuta ya kupikia/kitoweo
- Mafuta Nishati
- Kinywaji
- Chakula kilichosindikwa
- Mavazi
- Nyenzo za ujenzi
- Kalamu
- Kitabu
- Kifaa cha umeme

Darasa la 4 Somo la 4

"Malengo ya Maendeleo Endelevu na Hatua Zinazoweza Kutekelezwa"

Muda: Dakika 45

Masomo: Hisabati

Viwango: Kukomesha Umaskini (SDG 1), Sifuri ya Njaa (SDG 2), Afya Bora na Ustawi (SDG 3), Elimu Bora (SDG 4), Usawa wa Jinsia (SDG 5)

Imebuniwa na: Eva Flavia Martinez Orbegozo

Muhtasari na Mantiki: Wanafunzi watachunguza nafasi zao kama raia wa ulimwengu kwa kupata ufahamu muhimu juu ya takwimu za ulimwengu na kutafakari juu ya jukumu lao kama raia wa ulimwengu na watu wanaoweza kuleta mabadiliko ya kijamii.

Lengo la ufundishaji: Wanafunzi watapata uelewa wa takwimu na data husika kuhusu ulimwengu wanaoishi. Watatumia zana za hisabati kujadili mada muhimu kama vile idadi ya watu ulimwenguni, usambazaji wa dini, mafanikio ya elimu. Wataulizwa kushiriki katika kutafakari binafsi, kufikiri kwa makini, kazi ya kikundi, na majadiliano.

Lengo la Kuelewa: Wanafunzi wataelewa kuwa takwimu na hesabu ni zana za kuelezea ulimwengu, kulinganisha hali halisi tofauti na kuongeza ufahamu wa masuala muhimu. Wataelewa kwamba ujuzi kuhusu mada muhimu za kimataifa ni muhimu kuchunguza uhusiano wao na ulimwengu unaowazunguka na hatimaye kuchukua hatua kuuboresha.

Maswali Muhimu:

- Kwa nini asilimia ni muhimu kuelezea ulimwengu?
- Tunaweza kutumiaje chati ili kulinganisha takwimu tofauti?
- Je, data hizi ni muhimu kuelewa ukweli kuhusu ulimwengu?
- Zinakufanya uhisije?
- Una maoni gani kuhusu taswira hii ya ulimwengu ulimwenguni?
- Je, shughuli hii inabadilisha mawazo yako kuhusu ulimwengu na unachoweza kufanya ili kuubadilisha kuwa bora?
- Je, unafikiri takwimu ni muhimu kuwashawishi watu kuhusu hitaji la kushughulikia mada fulani na kuathiri mabadiliko?

Lengo la ufundishaji: (Wanafunzi wataweza):

- Tumia asilimia na chati kujadili hisia zao kuhusu masuala fulani ya ulimwengu katika vikundi vidogo.

- Watalazimika kuandika kibinafsi angalau sentensi moja kwa kutumia asilimia inayoleta suala la kuvutia, la kushangaza au la kushangaza kwao na kueleza kwa nini.
- Kutumia asilimia na chati kuelezea mada muhimu kama vile idadi ya watu duniani, usambazaji wa dini, mafanikio ya elimu na kuunda wasilisho la kikundi kuhusu takwimu kuu zinazohusiana na mojawapo ya SDGs.
- Kutafakari juu ya uwezo wa takwimu ili kuwasilisha hisia za uharaka na kuhimiza hatua.
 - Watajumuisha tafakari hii katika hitimisho la wasilisho lao.

Tathmini: Maswali ya haraka ya mtu binafsi na mawasilisho ya kikundi.

Mpangilio wa Mazoezi:

- **Utangulizi (Kuhisi):**
 - Tazama video “Ikiwa Ulimwengu ulikuwa Watu 100...” inapatikana hapa:<http://www.100people.org>
 - Ikiwa video haipatikani, infographics inaweza kuundwa kwa kutumia data kutoka kwa tovuti hii: <https://www.100people.org/statistics-100-people/>
 - Mazungumzo ya Kuhamasisha: Mwalimu anawauliza wanafunzi kujadili...
 - Ni nambari gani zinazovutia umakini wako?
 - Je, zinahusiana na mada gani?
 - Wanafunzi hujadiliana katika jozi na kuandika tafakari ya mtu binafsi:
 - Kwenye karatasi kila mwanafunzi anaombwa aandike nambari moja ambayo imevutia umakini wake, mada ambayo nambari hiyo inahusiana nayo, na kwa nini wanaona inavutia, inapendeza, inashtua, haina haki, ni muhimu n.k.
 - Wanafunzi wanaweza kuandika sentensi zaidi ya moja ikiwa wana muda, lakini ni muhimu waeleze jinsi data inavyowafanya wahisi.
 - Muundo wa sentensi utakuwa:
 - “Kati ya watu 100, watu _____ ni _____.”
 - “Nimepata hii _____ kwa sababu _____.”
 - Hatimaye, mwalimu huchukua mifano michache na kuandika asilimia ubaoni.

- **Asilimia (Fikiria):**

- Kwa kutumia nambari zinazotolewa na wanafunzi, mwalimu huzitafsiri kwa asilimia ubaoni. Hii itakuwa njia mojawapo ya kuonyesha na kuzungumzia habari iliyowavutia wanafunzi.
 - **Mfano: 1** angekuwa anakufa kwa njaa, 15 angekuwa na lishe duni, 21 angekuwa mnene kupita kiasi → 1% angekuwa kwa njaa, 15% angekuwa na lishe duni, 21% angekuwa wazito.
- Kwa kufanya kazi na mshirika, wanafunzi watabadilisha sentensi zao na kutafsiri nambari katika asilimia. Wanandoa watajadili tafakari zao na kuziandika kwenye karatasi zao.

- **Chati (Fikiria):**

- Kwa kutumia seti ya nambari kwa mojawapo ya kategoria zilizojadiliwa katika jozi, mwalimu anaeleza jinsi ya kulinganisha asilimia hizo kwenye chati.

- **Mawasilisho (Sheria):**

- Wanafunzi hufanya kazi katika vikundi karibu na seti ya data kuhusu mada moja inayowavutia (inaweza kuwa rahisi zaidi kwa asilimia mbili tu; k.m. 83 wangeweza kusoma na kuandika ilhali 17 hawataweza). Wanahitaji kuunda bodi ikiwa ni pamoja na:
 - Asilimia
 - Uwakilishi katika chati ya block (mwalimu anaweza kutoa kipande cha karatasi ambacho tayari kinajumuisha shoka zilizohitimu; wanafunzi wanaweza kuchora chati zao hapo)
 - Vitone vichache vya vidokezo kwenye mawazo wanayoona ni muhimu kuhusu nambari hizo. Wanaweza kutaja kama wanahisi wanaashiria tatizo, jinsi wanavyohisi kulihusu, kwa nini hilo ni tatizo na/au jinsi linavyoweza kutatuliwa.
- Vikundi vichache vya wanafunzi vitawasilisha vibao vyao darasani na kushiriki tafakari zao. Vikundi vyote vitakabidhi nyenzo zao za uwasilishaji.

Nyenzo kwa ajili ya walimu:

- “Ikiwa Ulimwengu ulikuwa Watu 100...” <http://www.100people.org>

Darasa la 4 Somo la 5 "Kuunganisha Yote Pamoja"

Muda: Dakika 45

Mada: Sanaa ya Maonesho, Lugha

Viwango: Amani, Haki, na Taasisi Imara (SDG 16)

Iliyobuniwa na: Madhuri Dhariwal

Muhtasari na Mantiki: Wanafunzi watatumia maarifa na ujuzi waliopata katika masomo 4 yaliyopita na kuunda mradi wa sanaa ya maigizo ambao unaunganisha yote pamoja. Hii itasaidia kufanya ujifunzaji kutoka kwa masomo mbalimbali uhusiane.

Lengo la ufundishaji: Wanafunzi wataweza...

- Unganisha utambulisho wao kwa ulimwengu mkubwa na uone jukumu lao katika kukuza ukuaji endelevu
- Kutambua matatizo makubwa ya dunia kupitia uelewa wao wa SDGs
- Eleza hili kupitia igizo lililojiandikia, hivyo kuelewa kuhusu usemi wa mawazo kupitia ukumbi wa michezo.

Lengo la uelewa:

- Jinsi ya kutumia ukumbi wa michezo kama njia ya kujieleza
- Jinsi ubinafsi, jamii, taifa na ulimwengu kwa kweli vimeunganishwa
- Nafasi/jukumu la mtu binafsi katika kukuza ukuaji endelevu
- Mahali tulipo kuhusiana na dunia nzima (kijiografia, kihistoria, n.k.)

Maswali Muhimu:

- Njia tofauti za kujieleza ni zipi? (kuandika, kuzungumza, maonyesho, sanaa mbalimbali)
- Je, maadili yako hukusaidia kuelewa ulimwengu kwa njia tofauti?
- Je, rasilimali tulizonazo kwa sasa duniani ni kwa ajili yetu pekee?
- Je, tunapaswa kujali matatizo ya ulimwengu?

Malengo ya Kujifunza ya Mwanafunzi (Wanafunzi wataweza):

Lengo	Maagizo	Ujuzi wa Kuonekana/Tabia	Tathmini
Kuelewa kuwa kuna ulimwengu mkubwa kuliko wao	Masomo ya 3-4	Itaonyeshwa kwenye hati/uchezaji wao	Je, mwanafunzi anaweza kutambua rasilimali kutoka kwa ulimwengu?
Understand how their values relate to the world	Masomo ya 1-4	Will show in their script/play	Je, wanafunzi wanaweza kuzungumza kuhusu maadili katika muktadha kwa ulimwengu na kutatua tatizo la dunia?
Kuelewa jinsi maadili yao yanahusiana na ulimwengu	Vikundi vidogo	Nakala ya Kuandika	Je, maudhui ya tamthilia yanaakisi mawazo yaliyojadiliwa darasani na kutoka Somo la 1-4?
Fanya kazi kwa ushirikiano	Vikundi vidogo	Kujadili mawazo wakati wa kuandika maandishi	Je, wanafunzi wanasaidiana wanapofanya kazi kwenye kikundi?

Tathmini:

- Zana chache za kutathmini ambazo zinaweza kumsaidia mwalimu kutathmini kama lengo lililokusudiwa la somo lilifikiwa ni:
 - Tamthilia iliyoandikwa na wanafunzi (tazama rubriki katika “Nyenzo za Walimu”)
 - Kipindi cha kuchangia mawazo katika mchezo huo pia kitamwonyesha mwalimu ikiwa malengo ya awali ya mafunzo yametimizwa.
 - Utafiti fupi/hojaji inayowauliza wanafunzi kwa njia isiyo ya moja kwa moja kuhusu ukuaji endelevu na jukumu lao katika matatizo ya ulimwengu (angalia mfano katika “Nyenzo za Walimu”) ili kujumuishwa katika Lengo la 1 lililotajwa hapo juu.
 - Kwa kuwa huu ni kilele cha masomo 4 yaliyotangulia, tathmini kuhusu maudhui ya masomo hayo tayari ingekuwa imefanywa.

Mpangilio wa Mazoezi:

Mwalimu ata...	Muda	Mwanafunzi ata...
<p>Eleza lengo la darasa: wanafunzi wataandika mchezo wa kuigiza kwa kutumia taarifa kutoka kwa masomo 4 yaliyopita.</p> <p>Taja aina tofauti za kujieleza na utambulishe ukumbi wa michezo kama ndio unaotumika kwa darasa hili.</p>	Dakika 5	(Jaribu) kuelewa lengo na kutoa michango yao kuhusu aina mbalimbali za kujieleza.
<p>Toa mfano wa igizo na muhtasari wa kile wanachotaka wanafunzi wafanye.</p>	Dakika 5	Jifunze kutoka kwa mifano na uulize maswali ikiwa hawaelewi dodoso.
<p>Wezesha kipindi cha kuchangia mawazo kwa ajili ya mawazo kuhusu tamthilia. Kisha kwa mchango wa wanafunzi, punguza hadi mada moja</p> <p>Iwapo kuna wanafunzi wengi, igawanye katika vikundi 2 na waambie waandike michezo tofauti.</p>	Dakika 10	Wachanganue mawazo kuhusu jinsi igizo lao linafaa kuonekana kama kundi kubwa.
<p>Wape wanafunzi/vikundi tofauti sehemu za uandishi ikiwa darasa ni kubwa kweli.</p> <p>Hati haipaswi kuwa na zaidi ya mistari 5-10 kwa kila mwanafunzi kulingana na ukubwa wa darasa.</p> <p>Mgawanyiko unaweza kuwa kwa njia tofauti, k.m. kugawa igizo katika vitendo 4, kugawa vitendo kwa vikundi tofauti, na kugawanya majukumu ndani ya vitendo.</p>	Dakika 5	Pata utulivu katika majukumu / vikundi vyao
<p>Wape wanafunzi muda wa kuandika hati zao.</p>	Dakika 20	Andika sehemu zao
<p>Kusanya sehemu na kuiweka pamoja nyumbani.</p>	Dakika 1	Wasilisha kazi zao

Mwalimu atakusanya na kuhariri mchezo nyumbani na kuushiriki na wanafunzi katika darasa lijalo. Kisha wanaweza kuchagua kuigiza darasani, shuleni, au kama onyesho la mwisho wa mwaka!

Nyenzo kwa ajili ya walimu:

- Mfano wa michezo: <http://tiny.cc/G4L5R1>
- Rubriki:
 - 1. Je, maudhui ya mchezo yanaakisi:
 - Maadili ya wanafunzi
 - Maadili ya uendelevu
 - Miunganisho ya ulimwengu
 - 2. Ni mchezo
 - Je, unavutia kutazama?
 - Rahisi kuelewa?
 - Ni wazi katika muundo?